

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1951 август 12 ВОСКРЕСЕНЬЕ № 159 (2333) ВРТАЭ 20 КВП.

БО ХУНГУ СОЛУНДА:

Тараа белеткелинин дугайында эш И. В. Сталинга рапорт (1 арын).
Областың тараа ховуларында дүжүт ажаап алышыкыны (1 арын).
С. Кызыл-оол.—Сиген кезилдезин дүргедедир (1 арын).
ПАРТИЯЖИ АМЫДЫРАЛ:
Лопсан-оол.—Партия чырыдышы-

кынын чаа өөредилге чылынга чедикшикнин белеткээр (2 арын).
К. Чамзырын.—Бижик өөредилгезинин херээнге хүн-бүрүнүн негелдезин тургузар (2 арын).
А. Орус-оол.—Школарын өөредилге чылынга эки белеткээр (3 арын).

В. Самба.—Областың массалыг библиотекаларының сорулгалары (3 арын).
Америк дайын кыпсыкчыларының фашисттиг ажил-чорудулгазы (4 арын).
Улус демократиязының чурттарында (4 арын).

Партия чырыдышының эгелээринге белеткелди организаствыг чорудар

Бистин чуртувустун хөй национал ажилчы чону коммунизми бүрүнү-биле тургузар дээш кызымакый күш-ажылын чорудуп турар. Бисте бүгү оруктар коммунизмге аппараттар деп чүвени билер совет кижилер сорук киришкенин күш-ажылы-биле коммунизми Волгада, Донда, Днепрде, Аму-Дарыяда улуг тулгаларын чорудуп турар, бойдус чаарылгазынын сталинчы планын чердеде чедишкенин боттандырып турар.

Коммунизми бистин чуртувуска туруп турар херекке боттарының билгилери, күш-ажылы бүрүнү-биле берип турар совет кижилер бүгү талазы-биле культурут, билгилер болур журулур. Бичангаш бистин большевик партиязы коммунизми-ниң болгаш партия кижигүнү эвес массаны коммунисттиг кижиздилгезинге канчаар-даа аажок улуг сагышты салып турар. Билдик кижиздилгенин база бир кол хевирин болза, партия чырыдышыны болур.

Коммунистер болгаш партия кижигүнү эвес активтер марксизм-ленинизмниң бүгүдөгү тилгелгил идеязын шингээдип алары бистин ажилчы чонувуска хүн бүрүнү кергелли болур берген. Бичангаш, партия чырыдышының системизацияда өөренип турарларың сагы, бөлгүмнериниң сагы чыл келген тутумна улам өзүп, оон ажылы экижип турар.

Бистин областың партия организацциялары эртен өөредилге чылында партия чырыдышының ажилы мурунку чылдарга дөмөйлээрге, элээн эки тургускан. Эртен өөредилге чылында ВКП(б) Кызыл хооромунун чанында марксизм-ленинизмниң кезжээки университети, 16 кезжээки партшколалар, ВКП(б) төгүзү болгаш В. И. Ленинниң, И. В. Сталинниң допчу биографияларын өөренип 184 бөлгүмнер, база 163 политшколалар ажалдап турган. Марксизм-ленинчи теорияны бот-кичээл-биле 653 кижиги өөренип турган. Бичангаш, партия чырыдышының областта бүгү системизацияга 5875 кижиги, оон иштинде 3132 коммунистер өөренип турган. Ол болза, 1949—1950 өөредилге чылынга денээрге 40 хуудан ажыг өскени ол болур.

Партия чырыдышының өөредилгезинин чедишкенин пропагандист каадырлардан хамааржыр деп чүвени партия организаццияларының дыка хөйү билгени-биле оларны шиллел алып, таарыштыр тургузар талазы-биле ажилды эки организаствалар. Партияны, советтин удуртур ажалдакчыларының иштинде 457 кижиги эртен өөредилге чылында пропагандистер болуп ажалдап турган. Бот-кичээл-биле өөренип турарларга дузаламчы көргүзери-биле тускай консультантыларны тургускан.

Пропаганда ажилына арга-дуржулгалыг каадырлар бистин областа дыка өскөн. Сут-Хөл районда О. Хуна, Чаа-Хөл районда Плеханова, Кызыл хоорайда Николаева, Тешукова, Барыин-Хемчик районда Тырыс, Тес-Хем районда Курзуу, Танды районда Михайлюк, Түметей болгаш өске-даа пропагандистер ажилды эки дуржулганын көргүскенер. Ол эштер бөлгүмнерге, политшколаларга кичээлдерин чорударда калбак беседа хевирлиг чорудуп турган болгаш көсүк материалдарны чурукчурукту болур чогууру-биле ажаллап турганнар. Амгы үенин байдалдарын, бистин ынак Төрзүн чуртувустун, областың, районун, сумунун, колхозтун мурунга леиничин-сталинчи большевик партиянын салганы сорулгаларын өөредилге материалдарыны холбаштырып турганы-биле дынакчыларын сонуургалы, илдепкенин көдүрүп турганнар. Шак ындаг пропагандистиг политшколалар чаксы түндөл кичээлдерге чедишкенин болганын көргүскенер.

Партия чырыдышының ажилына улуг чедишкенин пропаган-

дист каадырларын билгенин хамааржыр болган ужурунда пропагандистерин курстарын, семинарларын бо чылын элээн чоруткулаан. Тожу, Тере-Хөл, Мөнгүн-Тайга районнарына ай хуусаалыг курстарга 50 кижини, ВКП(б) обкомунун чанынга пропагандистерин, консультантыларын кураунга 100 хире кижини өөреткен болгаш ВКП(б) Кызыл хооромунун чанында ай хуусаалыг курста 40 кижини өөредип турар.

Партия чырыдышының ажилына турган четпестерни демделээри чугула. Чамдык районнарга партия чырыдышының четкизин четчелээр ажилды шын эвес чорудуп турган: дынакчыларын нити болгаш политиктиг билгени таарыштыр тургуспаан, кижиги бүрүзү-биле ол кая өөренип болурул дээрин тус-тус беседалажып чугаалашпайн, шуптузун-на политшколага кийр дандылап каар чүүлдер турган. Каа-Хем районун «Победа», Бичангаш районун «Май 1-зи» колхозка бүгү-ле коммунистерни политшколага нитини-биле данзылап кирип каан. Сөөдүнде баргаш ол политшколаларны бижик өөрениринин бөлгүмү кылдыр эле тургускулаан.

Пропагандистерни шиллел аларына сагыш салбайн турганы-биле курстарга өөредип алган улугу билгени болгаш дуржулгалыг четпес болган ужурунда өөредилге чылының иштинде оларны өске эштер-биле каш удаа солуур ужурга таваржып турган. Билдик байдалдыг чорук Бичангаш, Танды, Барыин-Хемчик, Бай-Тайга болгаш Кызыл районнарына тургулаан.

Марксизм-ленинизмни бот-кичээл-биле өөренип турарларга чогуур дузаламчыны болгаш контролду тургуспаанын ужурунда чамдык эштер бот-кичээлге чагдынып алгаш, бодунун политиктиг билгенин беддеринге сагыш салбас чүүлдер турган. Оларнын өөрениринин шынгыны планы чок, олар-биле семинарны, теория талазы-биле беседаны кончуг ховар чорудуп турган.

Ам келер 1951—1952 өөредилге чылында партия чырыдышының ажилын чедишкенин чорударда моон адаанда ажалдарны чорудары чугула. Партия чырыдышының кичээли хоорайга октябрь 1-де, көдээ черлерге октябрь 15-те эгелээр болган ужурунда 1951 чылдын сентябрь 15-тин бетинде теория талазы-биле белеткелдиг пропагандистерни шиллел алгаш, оларны бюрога бадылаары чугула.

Бөлгүмнерге, политшколаларга өөренип улустун билгени ден болурун чедиш алып төлээде, тус-тус эштер-биле беседаларны чорудары чугула. Бичангаш, партия чырыдышының четкизин четчелээрин сентябрь 20-де дооскаш, ВКП(б) хооромунун болгаш райкомнарынның бюроларына бадылаар.

Пропагандистерни теоретиктиг билгени үргүлчү бедидер сорулга-биле бо чылдын октябрь 1-ин бетинде үргүлчү ажалдар семинарны организаствалар, ай бүрүзүнде дуржулга солчурунун ажилын чорудуп турар. Ол семинарларга марксизм-ленинизмни теориязының, бүгү делегей байдалынын, партия болгаш чазактын чугула шийтпирлеринин дугайында лекцияларын, илеткелдерин кылар.

Марксизм-ленинизмни теориязын бот-кичээл-биле өөренип турарларга үргүлчүлүн дузаламчынын көргүзери-биле сентябрь 15-тин бетинде штаттан дашкаар консультантыларны бадылаар болгаш бот-өөредилгелер эштерин контролдоп ай санында чорудуп турар.

Бижик билбес болгаш бижикти багай билер чорукту чок кылар төлээде, ол ажилды эки организаствалары чугула.

Областың партия организацциялары партия чырыдышының өөредилгезин организаствыг эгелээр болгаш доозар дээш амдан эгелээш ажалдаары чугула.

МОСКВА, КРЕМЛЬ ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш Иосиф Виссарионович СТАЛИНГА

Молдав ССР-ниң эр, херээжен колхозчулары, МТС-тер биле совхозтарын ажалдакчылары, көдээ ажал-агыйнын тускай эртемнигери Силерин мурунугарга алган хүлээлгелерин күөсеттишаан, тараа белеткелдеринин (кукуруза чокка) күрүнө планын хуусаа бетинде 101,9 хуу күөсеткенин эргим Иосиф Виссарионович, Силерге илеткеп тур бис. Бо чылын күрүненин белеткел пункттарына эртен чылдан 25,7 хуу хөй тараа дужаатынган. МТС-терниң ажалдап бергени дээш тывыскан счттарын талазы-биле күрүнө тараа дужаалгазын колхозтар үргүлчүлөр турар.

Совет чазактын, ВКП(б) Төп Комитединиң болгаш эш Сталин, Силерин бодунарын көргүскөн канчаар-даа аажок улуг дузаламчынын ачызы-биле республиканың анык колхозтары дыка быжыгып, социалисттиг чер ажилынын культуразын бедидип, техниктиг культураларын, хөвөнниң база чигир свеклазынын тарылгазын калбартып, виноград сыптарын олуртурунун планын күөсеткенер.

Тараа белеткелдеринин күрүнө планын күөсеткеш, колхозтар биле совхозтар күзүн болгаш чазын чажып тарыыр культураларын тарылгазын күөседиринге херек бедик шынарлыг үреинер-биле боттарын бүрүн хандырганнар. Көдээ ажал-агый артелинин Уставын барымдалап, колхозтар болза, нити ажал-агыйны улам ынай быжыдарына болгаш хөгжүдеринге эргежок чугула мал чеминин, магадыланын, үреинин курлавырынын болгаш өске-даа фондуларын тургузуп турарлар.

Колхозтарын улам ынай көдүрүшкүнү болгаш колхозчуларын бай шылдалыр чоруу артелиниң нити ажал-агыйнын хөгжүдеринден болгаш быжыгларындан хамааржыр дээр дугайында амыдыралдын дуржулгазына бүзүрөвишаан, Молдавиянын эр, херээжен колхозчулары нитинин болгаш бодурулгенин тулгаларын, хөлчүктерин, суг хөлүктеринин (колхозчу электростанцияларын) тудуушкунуңе, ховушөлдер камгалалынын ыш тарылгаларын тургузарынче, бедик продуктулуг үрелиг бода малды, минеральдыг чемнижилгелерин, көдээ ажал-агый машиналарын тип үндүрүп аларынче болгаш колхоз бодурулгезинин немедле алдырларын хөгжүдеринче ашка хөгөнгилерни хөйүн шилчидип турарлар.

Амгы үеде республиканын колхозтары, совхозтары болгаш МТС-тери хөвөн үнүжүрүн, виноградтын, өске-даа орай үнер көдээ ажал-агый культураларын дүжүтүп ажаап аларын чедишкенин чорударына илдепкейлиг белеткенип турарлар, а база күсүк чер андарылгазын бедик шынарлыг чорударына белеткелди чорудуп, аныгастарын болгаш кур черлерин андарып эгелээнер.

Совет Молдавиянын эр, херээжен колхозчулары хөвөн—Сырец, виноград, кукуруза, тарымал тоорук, соя, чигир свеклазы болгаш мал ажилын продуктуларын белеткээринин планнарын чедишкенин болгаш хуусаа бетинде күөседиринге бүгү күштерин салырлар дээрзин эш Сталин, Силерге бузуредип тур бис.

Колхозтар болгаш совхозтар болза, нити продуктулуг мал ажилын хөгжүдеринин күрүнө планын хуусаа бетинде күөседир дээш мал чеминер көвүдедирин, малдын кышкы оюн-бажынарын тудуушкунун база белеткелди хандырыныңе бүгү хемчеглерин ап чорудуп турарлар.

Молдав ССР-ниң ажал-ишчилери бүгү совет улус-биле кады Ленин—Сталинның партиязынын удуртулгазы-биле колхозтарын организаствалар, ажал агый талазы-биле улам ынай быжыгларын дээш, бистин социалисттиг улуг Төрзүн чуртувустун күчү-шылдалын улам ынай быжыгларын дээш, бистин чуртка коммунизми тилгелгезин дээш улам кызымак демисежирин, эргим Иосиф Виссарионович Силерге бузуредип тур бис.

Молдавиянын КП(б) ТК-нын секретари Л. БРЕЖНЕВ, Молдав ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазы Г. РУДЬ, Белеткелдер Министерствозунун Молдав ССР-де төлээзи А. СЫЧ, Молдав ССР-ниң көдээ ажал агый министри Ф. КОВАЛЬ.

Областың тараа ховуларында дүжүт ажаап алышыкыны Мурнакчы тараажылар

САРЫГ-СЕП. (Телефон-биле). Каа-Хем районун колхозтарын ховуларында элбек чаагай тараалар быжып турар. Бояровкада «Ленинскии путь» көдээ ажал-агый артели (даргазы эш Иванов, партия эге организацциязынын секретари эш Шипилин) август 8-те тарааны кезип киргеш ол-ла хүн күрүнөге 24,4 центнер тарааны дужааган. Медведовкада Ворошилов аттыг колхоз база ол хүн кезип кирген. Эш Кириковтун взенозу ажалдык баштайгы хүнүнде-ле рекорду ажилын көргүскөн. Эш Кириков боду ол хүн 3,5 гектар тараа кестирер нормалыг тургаш херек кырында 9,4 гектар чернин тараанын кезип алган. Эштер Сергина, Кирикова, Голубова, Соркина, Паланина, Мурыгина олар

ол хүн кижиги бүрүзү 1530 сноптар баглааш боттарынын үлүг нормазын 306 хуу күөсеткенер. Ол хүнүг шалыпчы ажалдын соонда кезжээ колхозчуларын митингенин болган. Анаа колхоз баштаар чериниң даргазы эш Киселев ол хүнүг ажалга шылгаран колхозчуларга байыр бедирген. Колхозта комсомол эге организацциязынын секретари эш Ильин дүжүт ажаап алышыкынын кыска хуусаа иштинде чидирг чок чорудар дугайында «Сталинскии путь» колхозтун комсомолчуларын болгаш аныктарын эгелекчи саналын деткип дузалаарынче колхозтун бүгү комсомолчуларын болгаш аныктарын кыйгырган.

М. КРАВЦОВ.

Баштайгы бышкан тарааны кезип кирипкен

1951 чылдын элбекшилдиг дүжүдүн чидирг чокка, чогуур хуусаада ажаап алып дээш Чөөн-Хемчик районун «Искра» көдээ ажал-агый артелинин кижигүннери белеткел ажилын эки дооскаш, дүжүт ажаап алышыкынын кирипкен. Дүжүт ажаап алышыкынын ажилчы планын чогааткаш, колхозчуларын нити хуралына бадылаткан. Хову ажилынын ийн бригадалары тургустунган. Тараа кестирер 4 машиналар, аппараттыг 3 машина, 2 молотилка, 50 саныг хол кадырлары болгаш 40 хол дырбааштары, сизген бөлөр аъттын 2 дырбааштары, ылангыя серниг 2 шаң баш бурунгаар белеткенин турган.

Чинге-Даг, Бора-Хөл, Чодар, Кара-Тал ховуларында колхозтун тараалары дески чаагай үнгөн. Намчал оол бригадирлээн хову бригадызы 2 хүн дүргүзүндө баштайгы бышкан 8 гектар чинге-тарааны кескен. Кожуунмай бригадирлээн ийн дугаар хову бригадызы Кара-Талда 35 гектар арбайны бышканнап кезип эгелээш.

МТС-тин комбайнеру эш Бодапов «Сталинец — 6» деп комбайн-биле Бора-Булак ховуунда колхоз тарааны кезип, ажаап кирипкен. Ам уда-вас баштайгы тарааны күрүнөге дужаап кирир.

О. ТӨГҮС.

АЖААП АЛЫШКЫНДА КИРГЕН

Танды районун Межегей суму-зунда Ленин аттыг көдээ ажал-агый артелинин ажал-ишчилери чаа дүжүт ажаап алышыкынынче организаствыг кирген.

Тараа кестирилгезинде приводтун сизген кестирер 2 машиналыг, бир самосброскалыг 20 кижиги ажалдап турар.

А. ШИРИН.

ВКП(б) Кызыл райкомунун болгаш ажилчы чоннар депутаттарынын район Советинин күөсчүки комитединин илереди келгенин бузгаар мал чемнери белеткээр талазы-биле мурнакчы ажалдаан моон адаанда колхозчуларын областың Хүндүлөл самбыразына кирип тур:

Д. Хуурак — «Малчын» колхозтун колхозчузу, сизген кестирер машина-биле сизген кестирилгезинге бүдүрер ажал нормазын хүн бүрүде 170 хуу күөседип турар.

С. Кара-Кыс — «Малчын» колхозтун колхозчузу, сизген бөлөр ажалга бүдүрер ажал нормазын хүн-бүрүде 150 хуу күөседип турар.

С. Адыра — «Малчын» колхозтун хову бригадызынын бригадирин, сизген кестирилгезинде күш-ажылды эки организаствалар турар.

М. Комбу — «Баян-Хем» колхозтун колхозчузу, сизген кестирер машина-биле бүдүрер ажал нормазын хүн бүрүде 130 хуу күөседип турар.

М. Сандак — «Баян-Хем» колхозтун колхозчузу сизген сарааттаашкынына бүдүрер ажал нормазын хүн бүрүде 150 хуу күөседип турар.

Е. Казанцев — «ТАРН XII улуг хурал» колхозтун колхозчузу, сизген кестирер машина-биле сизген кестирилгезинге бүдүрер ажал нормазын хүн-бүрүде 130 хуу күөседип турар.

И. Комбу — «ТАРН XII улуг хурал» колхозтун колхозчузу, сизген кестирер машина-биле сизген кестирилгезинде бүдүрер ажал нормазын хүн-бүрүде 140 хуу күөседип турар.

О. Кежеге — «ТАРН XII улуг хурал» колхозтун колхозчузу, сизген сарааттаашкынына бүдүрер ажалдын нормазын хүн бүрүде 140 хуу күөседип турар.

Сизген кезилдезин дүргедедир

Нитинин малынын баш санын өстүрер болгаш оон продуктулуун беддеринин үндезин сууру болза, малга ашы-чемни чогуур өйүндө четчир хемчээлди-биле белеткеп алыр болур. Билдик турбужа, Кызылдын көдээ районда Лаба даргалана «Тилгеле» колхоз мал чемни белеткээр ажилче кичээлгенин салбайн турар. Ук колхоз бо чылын 1500 тонна сизген кезип белеткээр журулур тургаш, август 5-ке чедир чүгүле 750 тонна сизген белеткеп алган. Сизген кезилдезинде 32 кижилг бир бригада ажалдап турар. Ол бригада Чедер, Суг-Бажы, Божя-Судах ол ыначар ажалдап чоруп турар. Олар сизген кезер боду чорурер бир машиналыг, сизген кезер үш машиналыг, чеди аът дырбааштыг ажалдап турар.

Колхоз баштаар чери болгаш ында партия эге организацциязы үстүндө айткан четпестерин зууткаш, сизген ажаап алып ажалды дүргедетпес болза, ийн улуг кампания ажалдар калсырлашкы сон-даарта оон-даа берге байдалга чедирин болур деп чүвени колхоз удуртукчулары билги алза чогуур.

Сизген ажаап алышыкында машинист Эренсан, бөлүкчүлөр Машпак-оол, Тары-Базыр, Бюрюн-оол олар ышкыш кызымак ажалдап, хүн нормазын 130—140 хуу күөседип турар илдепкейлиг эштер база бар. Оон ангыда ажалдаар хөңнү чок, өске-

лерин күш-ажылынын күсели-биле амыдыраарын бодаар чалгаа кижилер ол колхозта база бар. Ол ындаг кижилерин бирээзи коммунист Делик болуп турар. Ол сизген сарааттарында ажалдап турар. Ол ажилын черле орта кылбас, «аары» бердим дээш үргүлчү чанаттаар, а ол баргаш арагаллап туруп бээр. Бо дугайында ында партия эге организацциязынын секретари Седен-оол кандыг-даа хемчег албай анаа эртрин турар. Ол ышкыш колхозчу Ширин-оол база-ла ак-сеткилдиг ажалдавайн үргүлчү чанаттаар болур деп чүвени колхоз удуртукчулары билги алза чогуур.

С. КЫЗЫЛ-ООЛ.

Ажылдың темпизин кошкатпас

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Улуг-Хем району бо чылын 172 муң центнер мал чемни белеткээр ужурулуг. Бичангаш район нитизи-биле август 5-ке чедир 73838 центнер сизген белеткеп алган ийкепке сизген планын 42,9 хуу күөседип турар. Район бо чылын 9 муң центнер силос салыр ужурулуг тургаш херек кырында 9,735 центнер силосту салып алган ийкепке, азы силос планын 104,8 хуу күөсеткен.

Районун чамдык колхозтары силос салырынын планын дыка ажыр күөсеткилээн. Чижээ, силос салырынын планын Мицурин аттыг колхоз 190 хуу, «Кызыл ту» колхоз 183 хуу, Жданов аттыг колхоз 160 хуу, Ворошилов аттыг колхоз 160 хуу күөсеткен.

Эйлиг-Хем сумузунда Сталин аттыг колхоз август 5-ке чедир сизген планын 91,3 хуу, Шагаан-Арыг «Кызыл ту» колхоз 86,7 хуу, Көк-Чыраада Ленин аттыг колхоз 77,6 хуу, Димитров аттыг колхоз 74,9 хуу күөсеткен.

Ындаг болза-даа, малга чем белеткээр ажал районда сөөлгү үеде оожум чоруп турар апарган чүүл бар. Дүжүт ажаап алышыкынын чорутушаан тургаш оон-биле кады мал чемни белеткээр ажалдын темпизин кошкатпайн улам күштелдирип чорудар чорук чугула.

Хендерге сумуда Маленков аттыг колхоз мал чемни белеткээр ажалды кончуг багай чорудуп турар.

Х. ТЕМБИРЕЛ.

Мал чемни белеткээринин планын күөседип турар

Чөөн-Хемчик районун колхозтары мал чемни белеткээринин күрүнө планын күөседир талазы-биле боттарынын улуг илдепкейлиг ажалын чорутууч көргүзүп турар. Хорум-Даг сумуда Жданов аттыг колхоз сизген кезилдезинге эки белеткелди болгаш организаствыг киргени-биле 1951—52 чылдын кыжынынга удур малга чем белеткээринин күрүнө планын 100 хуу ажыр болгаш силос салырынын планын база ол ышкыш ажыр күөседип турар.

Малга чем белеткээринин планын ол ышкыш Калинин аттыг колхоз 55 хуу, «Коммунизмче орук» колхоз 77 хуу күөседип, районун колхозтарынын мурунку одуруунда чорутуур. Тараа ажаап алышыкынын массалыг кампаниязынче түлүктөп киреринин бетинде мал чемни белеткээринин планын долдур болгаш ажыр күөседир дээш районун колхозтары улуг күженишкенин ажалдап турар.

А. ОЮН.

Организаствыг чорудуп турар

Областың чурт үлетпурүнүн Кызыл хоорайда ашы-чем комбинаты (директору эш Лутанин, партия эге организацциязынын секретари А. Баланин) 1951—1952 чылдарын кыжынынга бодурулгенин аът транспортун хандырылганына болгаш коллектив кижигүннеринин хууда

малдарына сизген белеткелди шапкын темпи-биле чорудуп турарлар. Бо чылдын август айнын 8-ке чедир 270 центнер ховунун бедик шынарлыг кадар сизгенин кезип сарааттаан болгаш ам 500 центнер чедир белеткээр деп турар.

И. ЧОРБАЕВ.

Колхоз шэф

Бичангаш районун Баян-Колда Сталин аттыг көдээ ажал-агый артелиниң сизген ажаап алышыкынынга тыва эге школанын башкылары 5 кижиги, 16 өөреникчилер 16 хонук дүргүзүндө дузалажып ажалдаан.

Ол-ла хүннерде олар кестинген сиз-

ПАРТИЙНИ АМЫДЫРАЛ

Партия чырыдышыкынының чаа өөредилге чылынга чедишкенин белеткенер

Областың партия организациялары эрткен өөредилге чылында партия чырыдышыкынының өөредилгенин мурнуку өөредилге чылында демейлээрге элэн чедишкенин белеткенер...

1950—1951 өөредилге чылында партия чырыдышыкынының четкизи мурнуку өөредилге чылында калбарган. ВКП(б) Кызыл хооркомунун чанында марксизм-ленинизмниң кежээки университетти, 16 кежээки партия школалары, ВКП(б) төөгүзү болгаш В. И. Ленинниң, И. В. Сталинниң допчу биографияларын өөренип 184 бөлүмнөр болгаш 163 политшколалар ачылдылар...

Партия чырыдышыкынының 457 пропагандистер ачылдылар турган болгаш мурнуку өөредилге чылында бодаарга пропаганда ачылдылар партия, советтерниң удуртур ажалдакчыларын хөйүнү кириштирген.

1950—1951 өөредилге чылында ВКП(б) Кызыл хоорком партия чырыдышыкынының эки организациян. Марксизм-ленинизмниң кежээки университетиниң дынакчыларының саны 40 хуудан ажыг өскөн. 1951 чылда партия, советтерниң активтеринден болгаш партия кежигүүнү эвес интеллекциядан 49 кижини университетти чедишкенин белеткенер. ВКП(б) төөгүзүнүн диалектиктик болгаш төөгү материаллизминин, база политкомюниянын талазы-биле лекцияларын оларга номчул турган.

Бот-өөредилге-биле өөренип турарларга консультация чорудуп турар тускай консультанттары тургускан. Ол ышкаш ВКП(б)-ниң Монгун-Тайга болгаш Чөөн-Хемчик райкомнары эрткен өөредилге чылында партия чырыдышыкынының ажилынын удуртулганын экижиткен. Партия чырыдышыкынының четкилеринде пропаганда ажилына арга-дуржулгалары пропаганда калдырлар бистин областа өзүп турар. Чаа-Хөл районода Плеханова, Кызыл хоорайда Николаева, Тешукова, Барыш-Хемчик районода Тарсы, Тес-Хем районода Күрүзү болгаш Тандыда Михайлюк, Түмөт болгаш оон-да өске пропаганда дистер кичээл бурзууда немелде литератураны ачылган, кичээлдерин калбак беседа-биле эртирп турган.

Амгы үеңи байдаларын, бистин чуртувустун болгаш областың, районун, колхозтун мурнунда салдынып турар кол-кол сорулгаларын өөредилге материалдары-биле холбаштырып турганнар. Оон түнелинде бо бөлүмнениң болгаш политшколаларын дынакчылары кичээлдерге улуг сонугалдыг, эрткен

материалдарын түнелдеринге идея койгун кирип турган болгаш өөредилге чылынын түнелинде эки түнелдерин өөредилге программаны доосканнар.

Партия чырыдышыкынының ажилында чамдык чедишкенин биле кады эрткен өөредилге чылында улуг четпестер бар. Чамдык районнарга партия чырыдышыкынының четкилерин четелээрин шын эвес, дынакчыларын нити болгаш политикти билдин барымдаалап таарыштыр тургуспааны-биле чамдык черлерге биче бижиктиг болгаш бижик билбес биче кижилерни политшколаларга кирип турган.

Каа-Хем районун «Победа» колхозка политшкола тургускаш, март айда ВКП(б) райком ол политшколаны бижик өөренип бөлүмчө эде тургускаш. Ындыг чижектер чангыс ол эвес болган. ВКП(б)-ниң чамдык райкомнары пропаганда түнелин шилп алыр болгаш политшколаларга, бөлүмнере быжыгалап тургуспааны өөредилге эгелээрин мурнуку чугулага көрбээни-биле Бий-Хем, Кызыл, Танды оон-да өске районнарга өөредилге үезинде пропаганда дистерни солур чоруктар турган болгаш ол өөредилгенин шыннарын кудуладыр чоруктарга чедирген. Пропагандистерниң идея-теориялык болгаш методиктиг билин бедир дугайында ачылдылар ВКП(б) райкомнарының хөй кезин үргүлчү чорутпайн турган.

Үргүлчү семинарларын эртирбейн турган. Оон түнелинде чамдык пропаганда дистер кичээлдерин идеялык денилди куду болгаш өөредилге материалдарын амгы үеңи байдалы-биле холбаштырбайн, хоорук эртирп турган фактылар эвээш эвес.

Эрткен өөредилге чылында 2 чылдын өөредилге программанын бүрүн доозар ужурул 37 политшколалардан чүгө 22, ВКП(б) төөгүзүн болгаш В. И. Ленинниң, И. В. Сталинниң допчу биографиясын өөренип 42 бөлүмнөрдөн 35 бөлүм өөредилге программанын доосканнар. Партия чырыдышыкынының өөредилгени Танды, Бий-Хем, Кызыл болгаш Барыш-Хемчик районнарына оңа багай болуп эрткен. Кызыл районунун 4 политшколалардан чүгө 1-зи дооскан, 6 бөлүмнөрдөн чангыс-даа дооспаан, Танды районунун 13 политшколалардан чүгө 2 база 8 бөлүмнөрдөн 3 өөредилге программанын доосканнар.

Марксизм-ленинчи теорияны бот-өөредилге-биле өөренип турарлар-биле ажил кочуг багай. ВКП(б) райкомнары болгаш партия эге организациялары бот-өөредилгенин коммунистерден чогуур негелделерин болгаш хыналдаларын ыракта-ла четпес чорудуп турган. Оон түнелинде бот-өөредилге-биле өөренип турар партия активтеринден чамдык кижилер бот-өөредилге-биле чамдык үнү алгаш, херек кырында бодунун политиктиг билин бедир алыр дугайында багай өөренип турганнар.

Бот-өөредилге-биле өөренип турарларга ВКП(б) төөгүзүнүн болгаш марксизм-ленинизмниң кол-кол чогаалдарынын дугайында лекцияларын, консультацияларын, беседа-

ларын кочуг эвээш чорудуп турган. Бо талазы-биле ВКП(б) райкомнарының парткабинеттери ыракта четпес ачылдылар турган болгаш парткабинеттерин ажалы бот-өөредилге-биле өөренип турарларын болгаш пропаганда дистерни дузаламчы алыр төвү кылдыр эде тургустунмаан.

Моон сонгаар партия чырыдышыкынының ажилдарын үндээни-биле экижидерде эрткен өөредилге чылында бар болган четпестерни чок кылып, амдыгаштан эгелээш чаа өөредилге чылынга чедишкенин белеткенер ужурул. Сентябрь 15-ке чедир партия чырыдышыкынының четкилерин четелээш, пропаганда дистерни таарыштыр тургускаш, ВКП(б) райкомнарының бюраларына бадылаар херек. Партия чырыдышыкынының өөредилгенин партия кежигүүнү эвес интеллекцияны калбаа-биле кириштирерин чугулап көөр.

Партия чырыдышыкынының өөредилгенин шыннарын экижидерин кол үндээни пропаганда дистерни теориялык болгаш методиктиг билинден хамааржыр. Ычангаш, ВКП(б) райкомнары пропаганда дистерин билин бедир дугайында үргүлчү сагыш салып, ай санында оларнын семинарларын кылып, анаа марксизм-ленинизмниң кол-кол теориялык айтырларынын, СССР-ниң иштиги, даштыкы байдалынын, партия болгаш совет чазактын чугула шиптирлеринин талазы-биле эки шыннары лекцияларын, илеткелдерин кылып турар. Ол семинарларга пропаганда дистерни ажалдарының үлгөр дуржулганын солустуруларын практикалар.

Бот-өөредилге-биле өөренип турарларга болгаш пропаганда дистерге дузаламчы кылдыр парткабинеттерге лекцияларын, консультацияларын үргүлчү чорудар болгаш бот-өөредилгелерге тускай консультанттарынын быжыгалаар. Парткабинеттерин бот-өөредилгелерин болгаш пропаганда дистерни теориялык болгаш методиктиг дузаламчы алыр төвү кылдыр тургузар.

Эрткен өөредилге чылында биче бижиктиг болгаш бижик билбес коммунистерни бижикке өөредир ажалдар кочуг багай болган. Ам үеде областа 1500 ажыг коммунистер кандыг-даа өөредилге чок болуп турар. Областың партия организацияларын сорулгасы чоку үеңи иштинде оларны эге өөредилгеге өөредир болуп. Ычангаш, чаа өөредилге чылында чамдык политшколаларга немелде өөредилгелерни кирири чугула (төрөө дыл, арифметика, география).

1951—1952 өөредилге чылында партия чырыдышыкынының ажилын хун буртут удуртулга-биле хандылар, практиктик дузаламчыларын политшколаларын болгаш бөлүмненин ажалдарына көргүзүр чорук ВКП(б) райкомнарының болгаш обкомунун пропаганда болгаш агитация кидизинин мурнунда салдынып турар.

М. ЛОПСАҢ-ООЛ,
ВКП(б) обкомунун пропаганда болгаш агитация кидизинин эргелекчизинин оралакчысы.

Амгы үеде партийни агитаторларның ролу

Чөөн-Хемчик районун Чыргак сумузунда улгатыр катышкан «Коммунизмче орук» көдээ ажал-агы артелинде партия эге организациясы (секретари эш Т. Кызыл-оол) сизген, тараа ажаап алышыкынының чугула уелеринде ангы-ангы бригадаларда ачылдылар турар колхозчулар ортузунга политмассалыг ажалдар чорудары-биле партийни агитаторларга тускай даалгаларын берген болгаш оларны бригадалар аайы-биле быжыгалаан. Олар болза, партиянын ол харысалгалыг даалгаларын алдарлы-биле күүсеткенер болгаш күүседип турарлар-даа.

Бо чылын мадын быжыг чөм суурун белеткээринин талазы-биле артельге оонаатынган планын чедишкенин күүседирине кол күш болза, партиянын кижизидилгели болгаш политмассалыг ажалдарын улам күштелдирери болурун көргөш, партбюродан колдуунда коммунистер биле комсомолчулардан тургустунган 10 ажыг эн шыраак партийни агитаторларын тускай семинарын эртирген. Ук семинарын ВКП(б) обкомунун лектору эш Машинадайн удуртулгасы-биле артельдин шыраак билигилг пропаганда дистерни чоруткан.

Партийни агитаторлар сизген шөлдериңе хонуп ачылдылар турган колхозчуларга лекцияларын, беседаларын болгаш солуннар номчулгаларын боттары-биле шуут номчуп берип, партия биле чазактын чугула даалгаларын өй-шаанда оларга дынадыр, агитхуудустарын, көргүзүп самбыраларын үргүлчү үндүрүп, күш-ажылдын турлагларын лозун, плакаттар-биле шимеп турганнар.

Партия болгаш чазактын айтышыкынының чорудуучулары, ажалдык динг механизми — партийни агитаторларын колхозчу чон ортузунга кылган үнелеп четинмес мөчөөл чок улуг ажалдарынын түнелинде боттарынын күш-ажылын нитилелге харам чокка берип турар эрес-кежээ шылгарангай кижилер дораан-на тытпын үнүлөп турган. Оларнын хөй эвезин илередирге мындыг: бирги шөл бригаданын бригадир дуржулгалыг коммунист эш Манзырыкчы ажал-ишчилерин ажилче организастаар талазы-биле партийни бедик үнелелин шагдала чаалап алган. Чүгө дээрге, ол—организакчы ажал болгаш күш-ажылына бодунун бүгү аргаларын ак-сеткилгил берип турар кижидир Оон ады ычангаш бүгү бригаданын бедик хундүткелинде.

Бирги бригадала 19 харлыг комсомолчу Куулар Мурузкова Момайын ады улуг алдар-биле бүргетинген. Оон магаалыг чаагай күш-ажылын чүгө бригадала эвес, харын бүгү артельдин кежигүүнери мактап турар. Ол — кадыр-биле күндө 0,3 га сизген кезер нормазын 0,4 га кылдыр ажыр күүседирин чөдип алган. Бодунга оонашкан хун-нормазын бодунун үези оолдар-биле дөмей кылдыр ажыр күүседирин чөдип алган.

Колхозчулар Ак-Суга, Кертк-оол, Айван-Кыс, Бырынмаа, Саңчай-оол, Шыгыр-оол, Кысыг-оол болгаш оон-даа өскөлөр үстүндө аттары үнген мурнакчалар ышкаш хундө сизген кезер нормаларын 0,3 гага 0,6 га чедир ажыр күүседип турганнар.

Партийни агитаторларын кылган үре-түнедиг ажалдарынын бир чедишкенин чүдөн көстүрүл дээрге, артель июль 1-ден эгелээш август 1-ге чедир 1400 ажыг тонна сизгенин кескеш ажаап алганы болур-дур. Ычангаш артель болза, эрткен чылга дөмейлээрге бо чылын мал чөми белеткээринин планын күүседип ап шыдаанын үстүндө сан чугаалап турар.

Оон ынай артель дүжүт ажаап алышыкыныга дыка эки организастыг кирген болгаш август 5-тен эгелээш 18 га тарааны кескеш, бастырып алган болуп турар.

Ынчаарга агитаторлардан эштер: Тамдын, Хеймер-оол, С. Кызыл-оол, Кертк-оол, Дүктү-оол болгаш оон-да өскөлериңи эн уелериг ажалдаанын маңа онзалап демдегээри эргежок чугула.

Чугула кампанияларын, ылагыра сизген, тараа ажаап алышыкынының үезинде артельде партбюрунун секретари эш Түлүш Кызыл-оол партиянын политмассалыг ажалынын удуртулганын бичин-даа кошкатпаан.

Амгы үеде партийни агитаторлар дүжүт ажаап алышыкынын хуусаа бетинде доозар болгаш күрүнеге тараа дужаалганынын планын чогуур өйүндө күүседир дээр бүгү колхозчуларын ортузунга партиянын политмассалыг ажалдарын уйгучу-дун чокка чорудуп турарлар.

С. САНДИО.

Бижик өөредилгезиниң херээнге хун бурунуң, шыңгыы негелдезин тургузар

ВКП(б)-ниң Тыва обкомунун бешки пленумунун шиптирин ажал херек кырынга күүседир партия райкомунун болгаш райкүүсомунун хундүлүг хүлээлгези болур. Го шиптирин күүседир дээр Тере-Хөл партия райком, райкүүсом болгаш комсомол, улус өөредилгезинин органны элэн хемчеглерни ап чорудуп келген.

Бижик өөредилгезинин дугайында айтыргы районун партия активинин хуралына, район Советинин сессиязынга болгаш комсомол райкомунун пленумунга чугаалажып, чогуур хемчеглерни ап чоруткан.

Сумулар, суурлар Советтери бижик өөредилгезинин херээңи мурнуку үелерде турган денилден артык эки удуртуп турар апарган.

Районо чери культармейжилеринин семинарын чыл эгезинден бээр ийи удаа эртирген. Анаа бижикти өөредиринин аргаларын оларга тайылбырлап таныштырган болгаш оларнын боттарынын кичээлдерге калчаар белеткенерин таныштырган. Бижик бөлүмненин культармейжилери өөредилгеге эки белеткелди келип, улусту бижикке өөредир хүлээлгезин эки күүседип турар. Бөлүмненин дынакчылары бижик өөренирине чугула херектиг чүгүлдер-биле долу хандырылгалылар.

Районда чаксы үеде 39 культармейжилерин ажалдаары-биле бадылааш тус-тус черлерге тургускаан. Ам херек кырында 30 культармейжилер үргүлчү эки ачылдылар турар. Ол культармейжилерин аразында Чыргалдык чеди чыл школынын 19 өөреникчилери бар. Районда бижик өөрениринин 15 бөлүмнери бар. Ол бөлүмнере бижикти билбес болгаш биче билер 149 кижини

өөренип турар. Оон ангыда бижик билбес кижилерни ийи-чангыстап тускай өөредип турар культармейжилер база бар. Бо чылдын баштайгы үезинде бижикти билбес болгаш биче билер 55 кижини культармейжилер бижикке өөрткенер. Оон иштинде Кунгурту эге школанын башкысы комсомолчу Сарыг-оол 2 бижик билбес, 10 биче билерини өөрткен Колхозчу комсомолчу Сууду 2 бижик билбес болгаш 4 биче билер кижилерин бижикке өөредип, мурнакчы болуп илерээнер. Ол ышкаш комсомолчулар Мишкин, Агыш, Булдуу ам бижик өөредилгезин сизген шөлдериңе чорудуп турар. Бижик өөредилгези районда аал бөлүк аайы-биле болурдан ангыда колхозтарын ыракта мал кадарчыларында база культармейжилер бар болуп, бижик өөредилгезин чорудуп турар. Мал фермаларында культармейжи хүлээлгени эштер Карма, Ичит, Маны болгаш өскөлөр-даа кызымаккы чорудуп келген.

ВКП(б) райкомунун пропаганда болгаш агитация кидизин бижик бөлүмненин ажилын хынап, культармейжилерин хуралдарын эртирп, оларга боттут дузаламчыларын көргүзүп келген.

Чедишкенин-биле чергелештир районда бижик өөредилгезинин талазы-биле четпес чүгүлдер ам-даа бар. Ылангыч районо эргелекчизин Ширен, ВЛКСМ райкомунун секретари Сакты-Сюрюн, партия райкомунун херээженер ортузунга ажал чорудар кидизинин эргелекчизин Шимит-Серен бижик өөредилгезинин бөлүмненин хун-бүрү удуртпай келген болгаш культармейжилерге дузаламчы чедирбээң.

Районунун культура-чырыдышыкы

ажылынын инспектору Седип болгаш профвилед район комитетинин даргазы Петренко бо эрткен үелерин иштинде бижик өөредилгезинин талазы-биле кандыг-даа ажал чорутпайн келген.

Бижик өөредилгезинин ажилын чугулага көрбөс чорук чамдык албан организация черлеринде партия организацияларынын секретарыларын болгаш хөй-нитти организацияларынын талазында база бар. Оч тодаргай барымдаа болза, районода партия эге организациянын секретари Забеев, Чыргалдык суму Советинин даргазы Пустовой болгаш ол ышкаш Каргы, Балыктыг суму Советтеринин даргалары бижик өөредилгезинче кичээлге сабааннар.

Чамдык мындыг четпес чорукту хараазы-биле культармейжилер Данзынай, Күнзеп, Дамаа олар боттарынын хундүлүг хүлээлгезин күүселдирине мынчага чедир эгелеп кирбээни илереп турар. Оон ангыда Кара-Хөлде иви ажил-агылыг чоңу бижикке өөредир-биле томуйлаткан Шынаа суму Советинин секретари эш Какаайны райкүүсомдан орук ашталгасынче чоруткаш, оон орунча өске культармейжи кижини томуйлаваанын да черде бижик өөредилгезин шуут чорувастай берген турар.

Ам сорулга болза, үстүндө айтыртыган четпестерин дарый чок кылып, бижикти билбес болгаш биче билер чорукту бо чылын узуткаар дугайында ВКП(б)-ниң Тыва обкомунун бешки пленумунун шиптирин партия, комсомол, советтер болгаш өске-даа хөй-ниттинин организациялары күүседир дээр улуг күштү үндүрүп, ол шиптирин ыялыла күүседир болур. **К. ЧАМЗЫРЫН**

Колхозчу бүрүзүн нитиниң ажилынга нириштирери чугула херек

Бистин областың колхозтары күш-хүнненин минимумун күүседилгезин чыл бүрүде түнөп үндүрүп турар. Ол болза, колхозтарда күш-ажылдын сагылга-чуруму кайы херек быжыгып турарын көргүзүп турар.

ССР Эвилелиниң Улус Комиссарларының Чөвүлелиниң болгаш ВП(б) ТК-нын доктаалы көдээ ажал-агы артелиниң кежигүүнү күш-ажыл кылып шыдаар колхозчу бүрүзү чылдын дургузунда 120 күш-хүннени ыялыла ажалдаарын көргөн. Ону чылдын дөрт үезинге таарыштыр хувааган. Тодаргайлаарга, күш-ажыл кылып шыдаар колхозчу бүрүзү.

январь 1-ден июнь 15-ке чедир 30 күш-хүннени;
июнь 15-тен август 15-ке чедир 30 күш-хүннени;
август 15-тен октябрь 15-ке чедир 40 күш-хүннени;
октябрь 15-тен январь 1-ге чедир 30 күш-хүннени ажалдаар ужурул.

Районнарын болгаш колхозтарын үндүргөн түнелдеринден алгаш көөрге, чамдык районнар болгаш колхозтар күш-ажылдын сагылга-чурумун бедир талазы-биле элэн чедишкенин чөдип алган. Чижээ, 1950 чылда Бий-Хем районун колхозчуларынын 19,2 хуузу күш-хүнненин минимумун чедир ажалдаваан турган болза, 1951 чылда колхозчуларынын 11,5 хуу күш-хүнненин минимумун чедир ажалдаваан. «Красный пахарь» колхозтун колхозчуларынын 9 хуузу күш-хүнненин минимумун чедир ажалдаваан турган болза, 1951 чылда кол-

хозчуларынын 0,6 хуузу күш-хүнненин минимумун чедир ажалдаваан.

1950 чылда Тес-Хем районун колхозчуларынын 29 хуузу күш-хүнненин минимумун күүсетпезин турган болза, 1951 чылда колхозчуларынын 27 хуузу күш-хүнненин минимумун күүсетпезин. 1950 чылда Ленин аттыг колхозтун колхозчуларынын 13 хуузу нитинин ажилынга киришпейн турган болза, бо чылын оларнын чүгө 6 хуузу нитинин ажилынга киришпейн турар.

Бай-Тайга районода «Мурнакчы» колхозтун кежигүүнеринин 62 хуузу күш-хүнненин минимумун күүсетпейн турган болза, бо чылын оларнын чүгө 4,5 хуузу күш-хүнненин минимумун күүсетпейн турар.

Бо болза, район организациялары болгаш колхозтарын баштаар черлер күш-ажылдын сагылга-чурумун үрээр-биле демиселди дынзыдып, артель кежигүүнеринин ортузунга политик-кижизидилге ажилын чорудуп турарын, колхозчулар нитинин ажилынга киржилгенин улгатырган херечилеп турар.

Оон-биле чергелештир чамдык черлерде артель кежигүүнеринин ортузунга политик-кижизидилге ажилына кошкак чорудуп турарында күш-ажылдын сагылга-чуруму колхозтарда ам-даа кошкак болуп турар. Чижээ, бо чылын Август районун кол-

хозчуларынын 47,3 хуузу күш-хүнненин минимумун күүсетпезин, 10,6 хуузу нитинин ажилынга шуут киришпезин; Кызыл районун колхозчуларынын 25,4 хуузу күш-хүнненин минимумун күүсетпезин болгаш 10,2 хуузу нитинин ажилынга шуут киришпезин; Улау-Хем районун колхозчуларынын 17,2 хуузу күш-хүнненин минимумун күүсетпезин, колхозчуларынын 6,5 хуузу нитинин ажилынга шуут киришпезин.

Хөй саныг колхозчулар күш-хүнненин доктааткан минимумун чедир ажалдаваан, чамдыктары нитинин ажилынга шуут киришпейн турар чорук болза, күш-хүнненин минимумун күүседиринин ужуру-дузанын колхозчулар чедир билбейн турарын, оон-биле кады районнарын партия, совет организациялары болгаш колхозтар баштаар черлер колхозчуларын күш-ажылын шын организаставаан, колхозчуларын, ылангыч херээженерин ажалдаарына таарымчалыг байдалды тургустайн турарын айтып турар.

Партия, совет организацияларынын, колхозтар баштаар черлеринин чугула сорулгасы болза, артель ажал-агынын быжыгалаар, оларнын байлаан көвүдедир дээр колхозчуларын күш-ажылын чөп организастап, күш-ажылдын сагылга-чурумун үрээр-биле демиселди дынзыдып, колхозчу бүрүзү нитинин ажилына ыялыла киржирин чөдип алыры болур.

П. КАЛИНИН.
көдээ ажал-агынын областы эргелекчизинин инструктор-бухгалтерин.

Колхозчу херээженеринин дузаламчысы

Бий-Хем районун Баян Колда Сталин аттыг көдээ ажал-агы артелини колхозчу херээженерининиң шоланын ажал-агы талазы-биле чаа өөредилге чылыга белеткелгеге идеялык киржип турарлар.

Колхозта херээженер организакчы эш Биче-Кыс база шоланын интернат эргелекчизин эш Чолдак-Сарыг оларнын удуртулгасы-биле колхозчу херээженерден 24 кижини оон ажыг хүнненин дургузунда школа септелгезинге ажалдааннар.

Олар 4 класстыг шоланы, 4 4 өрээлдиг столовая бажыкын, хеп шыгжаар 3 өрээл складты, 3 өрээл интернатты, 2 өрээл чунар бажыкын, башкылар чурттаар 6 өрээл бажыкын маалгаштавышкан, чугайлааннар. Чугайлаашкын соонда бажынарын иштин, сонгаларын, бүгү херекселдерин арыг-сигил кылдыр чүп бергенер.

Шөф ажилынга Хандыжаа, Эникпен, Сюрюнмаа, Уйкуай, Долчумай, Топ олар онза шалычы ажалдааннар.

Б. БАГЫТ-ООЛ.

Мурнакчыларның хүрээленин калбартыр

1951 чылда алган социалистиг хүлээлгелерин күүселдери дээр демиселге Чөөн-Хемчик районода көдээ ажал-агынын, колхоз тургузуучу-нунун болгаш улус өөредилгезинин мурнакчыларынын саны өзүп турар.

Хову ажилынын мал ажилынын, колхозчу тудугуларын болгаш культармейжилерин, эн эки ажалдакчыларын аттары районун Хундулел самбыразынче киргилгезин.

Тудугул идепкейлиг ажалы дээр мындыг кижилерин аттары кирген: хүнүн-не нормазын 200 хуу күүседип турар Жданов аттыг артельде диликти Монгуш Сүгүлдей; ажал нормазын 195 хуу күүседип турар ол-ла колхозта бизанчы Х. Делгер-оол болгаш ажал нормазын 130 хуу күүседип турар «Кызыл тараачын» артельде дарган Куулар Мамажан. Фермаларын ангы-ангы ажалдакчылары болза, нити мал ажилын хөгүдөр талазы-биле бедик көргүзүлгени чөдип алганнар. Жданов аттыг колхозта хөй фермазынын эргелекчизин эш Монгуш Комбужапович Кижээ 550 хойдан 550 хураган камгалап алган; ол-ла колхозтун малчысы Монгуш Ойдумбу 27 инеттен 27 бизаны камгалап алган; «Октябрь» 30 чыл ою» колхозтун малчысы эш Монгуш Кежик-оол 33 инеттен 33 бизаны камгалап алган. Чонун ортузунда бижик билбес

болгаш бижикти биче билер чорукту чок кылыры дээр демиселге мурнакчы каадырлар база өзүп үнүп келген. Улгатыр катышкан «Коммунизмче орук» көдээ ажал-агы артелинде эш Зоя Монгуш 1950 чылдын дургузунда 26 колхозчуларын бижикке өөредип каан болгаш бо чылын бижик билбес 14 кижини билер кылдыр болгаш бижикти биче билер 12 кижини эки билер кылдыр өөрткен.

«Октябрь» 30 чыл ою» колхозта культармейжи эш Ондар Какпаанак эрткен чылын бижик билбес 18 кижини билер кыл

Школаларны өөредилге чылынга бүгү тала-биле эки белеткээр

Школалар септелгезин улам дүгөдөдү

Школаларны өөредилге-кижилик-дигелги ажалын чедишкенин болуру болза, школалары чаа өөредилге чылынга белеткээнинден болгаш одалга-биле хандырган-дан улуг хамаарылгалыг болур.

Улуг-Хем районун күүсеки комитети бо чылдын май 20-де районун школаларын, болгаш интернаттарын чаа өөредилге чылынга белеткээр дугайында тускай шийтинирни хүлээп алган. Ол шийтинирде школаларнын болгаш интернаттарнын септелгезин август 1-де дооскаш, комиссияга акт ёзууга хүлээди бээр дугайында суму (суур) Советтеринге, колхозтар даргаларына дааскан, ол шийтинирин күүселедин дугайында кыналдагы чорударын районун улус өөредилгезинин килдизинге дааскан.

Август 3-ке чедир Чааты эге школанын болгаш Торгалыг чеди чыл школанын база Шагаан-Арыг хоорайда орус ортумах школанын септелгелери доозулган комиссия акт ёзууга хүлээп алган.

Хоорайнын ортумах школаларында ангыда өске школаларнын септелгезин чоруп турар байдалы кончуг оожум. Арыг-Узуг болгаш Хендергинин чеди чыл школаларынын, «Кызыл тул» колхозта эге школанын септелгезин доостур чеди турар.

Ындыг болза-даа, Эйлиг-Хемде эге школа (эргелекчизи Даваа) Шагаан-Арыг сумуда «Искра» колхозта эге школа (эргелекчизи Базыр-оол), Мичурин атты колхозта эге школа, Шагаан-Арыг сумуунда чеди чыл школыны чаа өөредилге чылынга септелгелерин багай чорудуп турарлар.

Нызыл районда школаларнын өөредилге чылынга белеткели

Бүгү нийтинин ыявыла өөредилгезинге ажалчы чонунг школа назылгы уругларын бурун хаара тудар сорулга-биле 1951—1952 өөредилге чылында бүгү-ле белеткелдерни Кызыл районун улус өөредилге килдизи (эргелекчизи эш М. Тахватулин), районда партия, совет организацияларынын болгаш колхозтар баштаар черлеринин дузалам-чызы-биле чедишкенин күөсөдип турар.

Бо чылдын районда 6 эге, 5 чеди чыл школаларынын капитал болгаш үүрмек септелгелерин план ёзууга август 1-ге чедир барык-ла кылып дооскан. Оон ынай Көк-Тей сумунун «Совет Тыва» колхозта, Тапсы сумунун «Чербы» колхозта болгаш Эрбек сумунун «ТАРН 12» дугаар улуг хуралы» колхозта чаа школалар тудуу доозулган, ал оларнын иштиги херекселдерин кылып турар.

Школаларда башкылар бажынаарынын капитал болгаш үүрмек септелгелерин база-ла дооскан, ам чы-

Район школалары нийтизи-биле 10.000 кубометр ыяшты белеткээр планын тургаш, 6800 кубометр ыяшты белеткеп алган, белеткенин ыяштын чартык кезинг школалар чанында эккеп дүжүргөн. Шагаан-Арыг хоорайда орус ортумах школа оттулар ыяжын школа чанында долузу-биле дүжүрүп алган. База ол ышкаш Ийи-Тал эге школа лазы ыяш белеткелни эки чоруткан. Чамдык Чааты эге школыны болгаш Шагаан-Арыг суму чеди чыл школы оттулар ыяш белеткелни багай организациялаан.

Школаларнын болгаш интернаттарнын септелгезинге, оттулар ыяш белеткелниге суму (суур) Советтеринин талазында нийтизи-биле багай дузалажып турарлар.

Районун улус өөредилгезинин килдизи (эргелекчизи Ключин) школалар септелгелеринин талазы-биле организацияга ажалдарны кошкак чоруткан, оон түнелинде районун школаларынын септелгезин нийтизи-биле кончуг багай чоруп турар.

Райкүүсомнун талазында школалар септелгезин чорудары-биле шийтинир үндүргөш, оон-биле оожурган олуруп алган. Школалар септелгезин дүгөдөдү дугайында суму (суур) Советтеринин даргаларында негелдени кошкак чорудуп турар.

Школалар септелгезинде чогуу, даашкыларны дүргөн узутпак, школаларны чаа өөредилге чылынга үлгерилг белеткээр суму (суур) Советтеринин улус өөредилгезинин ажалдакчыларында негетинин турар.

А. ОРУС-ООЛ.

„Кызыгааржы“ деп чаа колхоз

Эрзин районун Качык сумуунда «Кызыгааржы» деп чаа көдээ ажал-агы артели организацияланган. Ында сумунун хуу арат ажал-агыларындын 84 өреге катышкан.

Колхозтун төвү таарымчалыг черде шийтинген. Аааа ногаа культуураларын болгаш сиген, тараа культуураларын тарып болур.

Бодунун организациястанып тургустунган хүндүден эгелээш-ле мал ажалынын талазы-биле шырак колхоз болуп турар. Чаа катышкан колхозчулар боттарынын көдээ ажал-агы артелинин Уставын хүлээп алганар. Көдээ ажал-агы артелинин Уставынын доктаатканын ёзууга колхозчуларын нийтештирген малдары — 2000 ажыг бай хой, шак, 200 баш мыйыстыг улуг малдар, чалгы мал 250 баш, оон иштинде ажалчы малдар 149 баш болуп турар.

Колхозтун баштаар черин сонгаа. Колхоз даргазында эш Комбу, ревизия комиссиязынын даргазында эш Сергей Сенге олар сонгутулгаанар. Оон-биле кады колхозтун доктаамал ажалдар бригадаларынын бригадирлери болгаш фермалар эргелекчилери бадылатынган. Бригадаларда бугурулге оонаалдары ола доран бердинген.

Колхоз тургустунган соонда бүгү колхозчуларын күжүн малды кылчы быжыг чен суурун белеткээрине, тууг бригадаларыча мобилизациялаан.

Чаа тургустунган «Кызыгааржы» колхоз районун база бир мурнакчы ажал-агы чери болуру бугурулдиг.

П. УШАКОВ.

Нийтинин малынын өзүлдөзү дээш

Сүт-Хөл районун Сүт-Хөл сумуунда Киров аттыг артелинин колхозчуну Монгуш Кавай-оол нийтинин малынын баш санын өстүрүп, оң продуктулуну бедир дээш бодунун күжүн болгаш аргаларын харманмай ак-сеткилдиг ажалдап турар.

Монгуш Кавай-оол 1949 чылдан эгелээш 1951 чылдын эгезинге чедир артелинин чалгы малын малдап ол үенин иштинде чалгы малдан чангыс-даа башты оскунмай менди кадарган.

Бо чылдын эгезинден бээр М. Кавай-оол 104 баш анык бола малды кадарып турар. Чалгы үеде Кавай-оол 4 удаа олар солуп өшкөн болгаш ам мал кыштагыдагышкыны эгелегиче чедир үш кагап олар солуп дүжүргөн.

М. Кавай-оол мал оларларын чөп ажылгап, советтерин ар ажалдакчыларынн сүмезин үргүлчү ап, оларнын айтышкынын үлгерилг күөсөдип турар.

Малчынын кадарып турар анык бола малынын денгилдиз семис эки болуп турар.

М. ДАРЖАЙ.

Хову турлагларына кино көргүзүлгезин эки эртирер

Ам бистин облазымыс бедик дүжүт дээш демиселдин эн чугула одуруу—ажаап алышкынын кампаниязынче эгелеп кириккен.

Бистин областын колхозчулары, машина-трактор станцияларынын ажалдакчылары болгаш көдээ ажал-агынын тускай эргемнигери бо чылдын күсүк хову ажалдарын кыска хуусаа иштинде агротехника талазы-биле бедик денгилдиг эртирер деп шийтинген.

Бо чугула кампанияны чедишкенин эртиреринге кинофикациянын ажалдакчылары улуг ролду ойнаар журулду.

Эн эки уран-чүлдүн, эртег талазы-биле болгаш документалдыг киноларын турлагларга көргүсүпшаан, кино көргүзүлгезинин техниктиг шынарын болгаш культуруг чоруун бедидип, колхозчуларны чаа күш-ажылчы чорукче көдүрүг, бедик дүжүт дээш демиселчтерини одуруун көвүдедири чугула.

Бо чылдын август-сентябрьде көдээ көжөр киноларже болгаш тур киноларже Советтин кимематорграфиязын эн эки чогаалдарын чорудар.

Барыын-Хемчик районун кино үндүр чери «Алдын сылдыстын эдилекчизи», «Орденниг Москва облазы», «Мичурин» болгаш «Кийи бурзунге — ажаллаа шаа-биле» деп киноларны алып.

Танды районун Элегесте сүт-күжү-биле ажалдаар электр станциязынын тудугуларынга «Алдын сылдыстын эдилекчизи» деп кино көргүзүр.

Танды районун колхозчуларын дүжүт ажаап алышкынын үезинде «Андарган кур чер», «Орденниг Москва облазы», «Чарктан чер», «Колхоз сады» деп киноларны көөр.

Кинофикациянын область эргелегери Эрзин, Би-Хем болгаш Барыын-Хемчик районларын хову турлагларына кинофестивали эртирери-

биле көжөр киноларны белеткеп алган болгаш ол районнарже чорудар.

Ажаап алышкын кампаниязынын үезинде областын көдээ кино үндүр черлеринче август-сентябрьде уран-чүлдүн 365 киноларын болгаш көдээ ажал-агы теманын талазы-биле 60 жуурвалдарын чорудар, оон иштинде «Уезин шынарын дугайында агрономнун беседаны», «Ажаап алышкын үезинде тараанын чидиргелди-биле демисел», «Тараанын канчар ажаары» болгаш «Бедик дүжүттүн мастерлери» деп журналдар бар.

Эртег талазы-биле киноларны кажан лекция-биле ийиксе, азы агрономнун тайлыбырлажкыны-биле чорударга ыймаарда колхозчуларга билдингир, улуг чедишкенин болурун практика көргүскен. Ынчалза-даа ажаап алышкын үезинде ындыг лекцияларны бистин область кончуг эвээшти чорудуп келген.

Ынчангаш көдээ ажал-агынын область эргелегенин пропаганда килдизи ол дугайын билип, ажаап алышкын үезинде тараажыларга көргүзүр кино бурзунг лекция, бесед-биле үдеп, тайлыбырларын организациялаары чугула.

Күсүк хову ажалдарынын үезинде кино көргүзүлдери бригадаларже болгаш хову турлагларыча баар, оонда кино көргүзүрине белеткээр тускай бажыг чок. Ынчангаш кино көргүзүлдери ажаап көжөр черлерин практикалар ажаап болгаш хову ажалында ажалдап турар бүгү кижилерни хаара тудар апаар.

Районларын удурткучулары ажаап алышкын үезинде көжөр киноларнын маршудун кылырына кинофикациянын ажалдакчыларына дузалажы чугула. Ол ышкаш көжөр кинону чогуур үеде транспорт-биле хандыар аерк.

ХАНАШЕВИЧ.

Доюлмаанын ажалга мергежили

Сүт-Хөл районун улугатыр катышкан Киров аттыг көдээ ажал-агы артели 1950 чылдын чазында тууйбу бугурулгезин тургузуп алган. Ол бугурулгеге бир дугаарында комсомолчу кыс Доюлмаа ажалда эгелээш. Доюлмаа баштайгы үелерде бергелерге таварышкан. Моон мурнада ажалдап көрбөөн черинге ажалдарда чаа ажалга улуг мергежилге негетинип келген.

Баштайгы үеде бодунун ол черинге мергежигиче чедир улуг норманы күөсөдип комсомолчуга бергелеп турза-даа, ажалга кызымак кижиге болганы-биле чоорту ажалга шуудуларын берген. Чылдын төнчүзүнде нормазын 150 хуу чедир күөсөдип турар апарган.

Ам бо үеде Доюлмаа бодунун мергежени ажалында ажалдагышаан. Бодунун ажалына улуг мергежени болгаш ажал нормазын ам

200—230 хуу күөсөдип турар, азы хунде 300 тууйбу хептээр тургаш, 700—800 тууйбуну хептеп турар.

Комсомолчуну кылган тууйбулары чүгле кончуг эки шынарлыг. Доюлмаа кылып турар тууйбуларын чонунг херзегне кайы хире улуг ажыктын билип, хөй-хөй тууйбуларын үндүр деп шийтинген. Чүг-ле июнь айын иштинде безин 5000 эки шынарлыг тууйбуларны кылган.

Колхозтун тууйбу бугурулгезин чүгле бодунун колхозун тууйбу-биле хандыларында ангыда, өске колхозтарын тууйбу херегелени хандырып турар.

Ам комсомолчу Доюлмаа көдээ ажал-агы артелинин тууйбу бугурулгезинде эн мурнакчы болуп, колхоз баштаар черинге болгаш колхозчуларга улуг чоргаарал болуп турар.

Областын массалыг библиотекаларынын сорулгалары

Культура-чырыдышкынын албан черлеринин, ылангыя библиотекаларын хөгжүлдөзүне партия болгаш чазак улуг дузаны көргүзүп турар. Бистин баштыкчыларымыс—Ленин биле Сталин, уран-чечен литературынын болгаш делегей литературынын классиктери Горький, Маяковский болгаш өскелер-даа номнарнын болгаш библиотекаларын ужуу-дузанын дугайында хөй чүлдери чугалааннар.

Ном хөй-хөй ажалчыларнын болгаш албан-хаакчытарнын, өөредилге черлеринин өреникчилерин эр, херзеген колхозчуларнын, МТС-тер болгаш совхозтар ажалдакчыларынын амдыралынын доктаамал эдеринчизи апарган. Ном бистин областын хоорайларынын болгаш суурларынын ажалчы чоннаарын амдыралынч кирген.

Бистин областын массалыг библиотекаларына номнар садып алзын дээш чазак 1950 чылда 480 муң ажыг рубльди, а 1951 чылда 540 муң ажыг рубльди үндүрүп берген. Бо чылдын бистин область немелде 5 көдээ библиотекалар ажытынар.

Марксичи-ленинчи теорияны, бойдус-эртем билиглерни болгаш техниканы шийгээдип алырынга, уран-чечен литературынын ажалчы массаларже тардырынга ажалчы чоннарга библиотекалар дузалаар хүлээлгелиг.

Областын массалыг библиотекаларынын ажалында эвээш эвес эки чижектер бар. Ылангыя Тожу районун библиотеказы (эргелекчизи эш Ушакова) 7500 ажыг экземпляр номнарлыг болгаш 324 кижиге ында үргүлчүлүг номчукчулары болуп турар. Ук библиотекка база 8 көжөр библиотекаларлыг, 1951 чылда Н. Островскийн «Кан канчал

катканыл» деп романынын болгаш С. Токанын «Араттын сөзү» деп тоожуунун талазы-биле 314 кижиге киришкен номчукчуларнын 2 конференциянын эртирген.

Ажалдын ыдыг бедик үнелээшкенин Улуг-Хем, Сүт-Хөл, Чөөн-Хемчик, Тер-Хөл районларын библиотекаларына, база областын А. С. Пушкин аттыг библиотеканын ажал болгаш Кызылдын бичи уруглар библиотеказына берил болур.

Июньн 15-тен июльн 15-ке чедир ном тардарынын айы болуп эрткен. Чөөн-Хемчик район библиотеказы (эргелекчизи эш Которова), Барыын-Хемчик районда Аягатынын көдээ библиотеказы (эргелекчизи эш Глазкова) болгаш өске-даа библиотекалар үстүнде айтырыгынын талазы-биле элээн ажалдарны кылгылааннар.

Областын массалыг библиотекаларынын ажал-чорудулгезинде үстүнде чедишкенин-биле чергелештир улуг четпестер база бар. Оларнын эн колу болза, номнарнын ужуу-утказын библиотекалар ажалдакчыларынын боттарынын кошкак билринде болуп турар. Оон түнелинде уран-чечен, нийтилел-политиктиг, көдээ ажал-агыжы, бойдус-эртем болгаш техниктиг литератураларнын талазы-биле пропаганда ажалы багай организацияланган. Чамдык библиотекалар чүг-ле номнар бижип бээр-биле-ле кызыгарлатын турар.

Культура-чырыдышкын ажалдакчыларынын активинин эртег чылдын июльде Москвага болуп эрткен Бүгү-российн чөвүлел хуралы мында деп тодаргай-биле демделгелээш. «Херек болза, ам библиотеккага чугула номнарны тып алырында эвес, а библиотекка ажал-

дакчызын ном-биле ажалдап билдир кылдыр өөредиринде, номнун ужуу-утказын чүнү-даа мурнунда библиотекка ажалдакчызынын бодунун билдир болурун чедиш алырында болуп турар. Ындыг бөдүүн ажал чокко ном дугайында кандыг-даа пропаганда чорутунуп шыдагынамас».

Барыын-Хемчик Чаа-Хөл, Тес-Хем, Мөнгүн-Тайга районларын библиотекалары ном пропаганданын мырынай четпес чорудуп турарлар.

Номнар садып алыры-биле күрүнеден үндүрүп берген хөргенгилерни бистин библиотекаларымыс багай ажылгап турарлар. Номнар садып алырынга херек хөргенгилер ажалдагышкын турар болганда, библиотекалар чугула литературалар-биле хандырынып шыдагынамас деп чүве билдингир-ле болгай.

Массалыг библиотекаларын ажал-чорудулгезинде кол четпестерин бирээш болза, ук библиотекаларны таарымчалыг бажынар-биле хандырып турарында. Областын А. С. Пушкин аттыг библиотеказы 135 дөрбөлчүн метр бажында туруп турар, а ук библиотеканын ном фондузу 70 муң экземпляр чедиш турар. Ук бажынын ол библиотеккага таарымчалынын дугайында техниктиг комиссиянын актызы бар-даа болза, облүүсом-даа, хоорүүсом-даа ажаа чогуур черин тып бээр талазы-биле каш чылдар дургузунда кандыг-даа хемчеглерин албай келген.

Улуг-Хемнин район библиотеказы биле Шагаан-Арыгнын бичи уруглар библиотеказы районун культуура бажынын бир чаржынын өрээлинде туруп турар. Библиотекаларын бажын-балгат талазы-биле ындыг байдалдыг четпестер чоруун ичкенин хөй-биле көргүзүп болур. Ындыг байдалдарда библиотекалар ёзуулг ажалдап шыдаас деп чүве билдингир-ле болгай.

Үстүнде районларын күүсөмнарны (даргалары эштер Желтовский

биле Чүлдүм) областын культуура-чырыдышкын килдизи болгаш ук районларын ажалдакчылары каш удаа дилеп турза-даа, ук библиотекаларга бажыг-балгат тып бээр талазы-биле мындагы дээр кандыгдаа хемчег албай турарлар.

1951 чылдын июнь 19-га Тыва автономнуг областын ажалчы чоннар депутаттарынын область Советинин үш дугаар сессиязы болуп эрткен. Ук сессияга «Областы культуура-чырыдышкын ажалынын байдалынын болгаш ону экижидер хемчеглерин дугайында» айтырыгы база чугалаашкан.

Библиотекаларын удурткуч экижидер, оларнын чорудуп турар ажалдарына үргүлчүлүг дузаны көргүзгенин, доктаамал ажалдап турар көжөр библиотекаларын массалыг библиотекаларын чанынга тургузарын болгаш номчукчуларын санын көвүдедири чедиш алырын, Сталинчы шаяналдарын лауреаттарынын чогаалдарын чугалажып көөр талазы-биле номчукчулар конференцияларын системалыг организациялаарын, делгелелерин, фото-чуруктарын, бистин баштыкчыларымыс Лениннин болгаш Сталиннин, делегейин болгаш советтин уран-чечен литератураларынын классиктеринин ном дугайында чугааларын элбээ-биле делгеп тургузарын областын болгаш районнар Советтеринин күүсөмнарына, областын культуура-чырыдышкын килдизинге болгаш Кызылдын хоорүүсомунга ук сессия дааскан.

Областы Советинин сессиязынын шийтинирлерин шыгыгы күөсөдирде, база массалыг библиотекаларын ажал-чорудулгезин үнденин-биле экижидерде чүнү-даа мурнунда, библиотекалар ажалдакчылары боттарынын билнин бедире ужурул. Ол чоруктан дыка хөй организация болгаш агитас-пропагандисчи ажалдар хамааржыр.

Библиотекаларын ажалын экижидерде, көдээ библиотекаларга,

номчулга черлеринге, колхозтар библиотекаларына методиктиг дузаны черирерде, районларын культуура бажынарнын ажалдакчылары биле районларын культуура-чырыдышкын ажалынын инспекторларын аразыга үргүлчү сырыг кады-ажылдакчыларга эргежок чугула. Барыын-Хемчик, Каа-Хем, Тожу, Өвүр дээр ышкаш ындыг районнарда библиотекалар болгаш клубтар ажалдакчыларынын аразында ёзуулг холбаа чок. Каа-Хем районун (эш Арчумаев), Барыын-Хемчик районун (эш Сүге-Маадыр), Тожу районун (эш Багай-оол), Би-Хем районун (эш Макаров) культуура-чырыдышкын ажалынын инспекторлары библиотекаларын чүнү кылып турарын болгаш чүнү кылып ужурулгүл дээрин мырынай билбес, боттарынын районларын ол талазы-биле ажалын бичин-даа сонууругаайн турарлар.

Библиотекалар ажалын экижилеринин херзегне партия, совет, комсомол болгаш өске-даа хөй-ниити организацияларын талазында хун-бурчун болгаш бугу таланын дузазы эргежок чугула. Ном дугайында калбак пропаганданы черчерлерге чүг-ле партия болгаш совет органнын дорт киржилгези-биле болгаш дузазы-биле чорудуп бугуру. Номнарны калбак массага кииреринге, массалыг библиотекаларын ёзуулг ажалдарына эргежок чугула байдалдарын тургузарына (библиотекаларын бажыг-балгаттарын септээринге болгаш делегиринге) партия болгаш совет органнын дузазы чокка кандыгдаа ажал бугуру бербес. Массалыг библиотекаларын долгандыр активтиг тургузарын, литератураны номчукчуларга чедирин чүг-ле комсомол организацияларынын идеялык киржилгези-биле чорудуп болур.

В. САМБА.

культура-чырыдышкын ажалынын область килдизинин эргелекчизи.

Фельдшер активчи

Кызыл районун «ТАРН XII» улуг хурал» колхозта чоокта чаа кижиге эмгелгезинин пунктузу тургустунган.

Ону фельдшер Александра Мещерякова эргелекчилеп эгелээш. Эмгелгеге келген чоңга ол эн-не эээдек аажы-чаан көргүзүп, сагыш човангыр ажалдап турар.

Оон ажалы чүг-ле эмгелге черинге олура ажалдаары-биле кызыгааратынамас, харын чонунг келдиришкенин дүргөн барып турары-биле макталгалар чедиш алган. Чүг-ле чалалгалар үезинде эвес, база бодунун ажал-иши сонугаргалы-биле колхозчуларын чурттап турар черлеринге үргүлчү барып турар. Чонун мурнунга лекциялар номчуп, ылангыя сөөлгү хүннерде «Рак — халламырлыг, ынчалза-даа эмнеп болур аарыг», «Чайгы үеде уругларны ажаары болгаш хемчегерин» деп лекцияларны номчутуулаан. Оон-биле кады беседаларны база кылып, уругларнын ада-нелеринге бодунун сумелерин берип турар. Бистин Төрээн чуртувуста болгаш даштык чурттарда болушкуннарнын дугайында таныдыгы ажалдарын база кылып турар.

Фельдшер эш Мещерякованын Со үлгелериг чоруу чонунг ам-даа улуг макталыга чедер ужурулг.

И. ЛОГВЕНЧЕВ.

Малчынын түнелдиг ажалы

Бай-Тайга районун Көп-Сөөк сумуунда «Победа» көдээ ажал-агы артелинин колхозчуну эш Адыг-оол үлгерилг малчы болуп турар. Артелинин хой малын ол ам ийи чыл дургузунда чидирг чокка ажаап, кадарып келген.

Бо чылдын оон кадарып турар 153 баш хойларындын 92 баш хой төрөөн, төрүтүнген 100 баш хураганнар бүрүнү-биле ажаап аадынган болгаш ам эки доругуп турар.

Хой малдын чайгы үеде оларын таарымчалы-биле чорудуп турар. Эш Адыг-оол чайгы үеде хойларны кадарышсаан, мал ченин ситен белеткелгиче база идеялык киржип турар. Ол боду 5 тонна ситенин белеткээрин хүлээнген.

Х. АДЫГБАЙ.

Кодурга удур чуулда

Улуг-Хем районун Баян-Көл суурда «10 дугаар улуг хурал» көдээ ажал-агы артелинин 25 колхозчулары 5 ажал хүннеринде колхозтун ортуунда 2110 баш шээр малын кодурга удур чугтан.

Ол ышкаш Би-Хем районун Сталин аттыг көдээ ажал-агы артелинин жежигүнери 42 кижиге 6 ажал хүннеринин иштинде колхозтун болгаш колхозчуларын хуузунда 3290 баш малынын кодурга удур чуулдазын дооскан.

Б. БАГЫТ-ООЛ.

Эки садыгы

Мөнгүн-Тайга райпоунун Мугур-Аски суурда магазинин эргелекчизи Наксыл-оол бодунун хүлээлгезин ак-сеткилдиг кү

